

Hoeveel mag bescherming van vleermuizen (jou) kosten?

Resultaten enquête tijdens de Vlen-dag, 29 oktober 2022

Woningen worden in Nederland op grote schaal verduurzaamd, en dat is hard nodig. Bij dat verduurzamen hoort het isoleren van spouwmuren, en spouwen worden vaak door vleermuizen gebruikt als verblijfplaats. Het (al dan niet bewust) vernielen van deze verblijfplaatsen is een overtreding van de Wet natuurbescherming. Om dat te voorkomen is onderzoek nodig. Als er inderdaad vleermuizen in een woning worden aangetroffen moeten onder andere vervangende verblijfplaatsen worden gerealiseerd en is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. Dat onderzoek, de maatregelen en de ontheffing kosten geld. Omdat ik graag wil weten wat mensen bereid zijn hiervoor te betalen heb ik op de Vlen-dag '22 een enquête gehouden onder de aanwezigen. Hier laat ik de resultaten zien.

Achtergrond en kosten

Voor onderzoek naar vleermuizen in een juridisch kader is het gebruikelijk het Vleermuisprotocol te volgen. Dat betekent dat er gedurende de zomer vier of vijf nachtelijke ronden uitgevoerd moeten worden door een deskundige. Van het onderzoek wordt een rapportage opgesteld. Als er een verblijfplaats van vleermuizen aanwezig is moeten de volgende stappen doorlopen worden:

- er worden vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd, en deze maatregel geldt pas als effectief na een gewenningsperiode van tenminste enkele maanden;
- er wordt een mitigatieplan opgesteld, waarin beschreven staat hoe overtredingen van de Wnb bij het isoleren zo goed mogelijk worden voorkomen;
- er wordt een ontheffing van de Wnb aangevraagd;
- het isoleren van de woning wordt begeleid door een ter zake deskundig ecooloog. Van de begeleiding wordt ook een rapportage opgesteld.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en bijbehorende rapportage kosten al gauw € 2000,-. Ook de maatregelen die negatieve effecten moeten voorkomen kosten al snel € 2000,-. Voor de ontheffing moeten vaak leges worden betaald, in Noord-Brabant bijvoorbeeld € 2151,-. In totaal kan het dus gaan om € 2000,- tot € 6000,- (of nog meer).

Wat vraagt de Wet natuurbescherming?

Artikel 1.11 van de Wnb vraagt van ons het volgende:

Een ieder neemt **voldoende zorg** in acht voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Die zorg houdt in elk geval in dat een ieder die **weet of redelijkerwijs kan vermoeden** dat door zijn handelen nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren () dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, () indien dat achterwege laten **redelijkerwijs** niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of () voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De Wet natuurbescherming gaat dus uit van redelijkheid, maar wat is redelijk? Ik heb geprobeerd daarvan een indruk te krijgen door bezoekers van de Vlen-dag de volgende vragen voor te leggen:

Welke van de twee ben je (het meest)?

☐ vleermuisliefhebber ☐ vleermuisonderzoeker

Welke van de volgende bedragen ben je bereid **extra** te betalen (naast de kosten van het isoleren) om rekening te houden met vleermuizen bij het na isoleren van je huis:

☐ niets ☐ tot € 100,- ☐ tot € 500,- ☐ tot € 2000,- ☐ tot € 6000,- ☐ onbeperkt

In totaal hebben 86 bezoekers van de Vlen-dag de enquête ingevuld. Dertig hiervan gaven aan vleermuisliefhebber te zijn, vijftig dat ze vleermuisonderzoeker zijn. Zes mensen gaven aan beide of geen van beide te zijn. De verdeling van de antwoorden was als volgt (tussen haakjes staat het percentage van het totale aantal reacties):

	Liefhebber	Onderzoeker	(geen van) beide	Totaal
niets		1 (1%)	1 (1%)	2 (2%)
Tot € 100	5 (6%)	5 (6%)		10 (12%)
Tot € 500	14 (16%)	24 (28%)	2 (2%)	40 (47%)
Tot € 2000	8 (9%)	16 (19%)	3 (3%)	27 (31%)
Tot € 6000	1 (1%)	2 (2%)		3 (3%)
Onbeperkt	2 (2%)	2 (2%)		4 (5%)

Bijna de helft (47%) van de mensen die reageerden is dus bereid een bedrag tot € 500 te betalen om bij het isoleren van hun huis rekening te houden met vleermuizen, en ongeveer een derde (31%) een bedrag tot € 2000. De betreffende percentages van de vleermuisliefhebbers (tot 500 47% , tot 2000 26%) en -onderzoekers (tot 500 48%, tot 2000 32%) verschillen hier maar weinig van. Het aantal reacties is uiteraard te klein voor een zinvolle nadere vergelijking tussen de liefhebbers en de onderzoekers.

Wat moeten we hiermee?

Met de enquête heb ik geprobeerd een indruk te krijgen van het bedrag dat mensen bereid zijn te betalen voor de bescherming van vleermuizen bij het isoleren van hun huis. Vanuit het oogpunt van vleermuisbescherming zijn er in de afgelopen jaren uiteenlopende richtlijnen en regels opgesteld. De provincies, die in de meeste gevallen toezien op naleving van de Wet natuurbescherming, hanteren deze regels vaak zorgvuldig. Enerzijds, gelet op het doel, is dit te waarderen, maar anderzijds, gelet op de kosten die ermee gemoeid kunnen gaan, is het de vraag of hiermee de grenzen van de redelijkheid niet overschreden worden. De indicatie van geschatte kosten vergeleken met de uitkomst van de enquête, wijzen hierop. Daarmee wil ik niet suggereren dat vleermuisonderzoekers teveel geld vragen voor hun onderzoek, wel dat we moeten nadenken of er een efficiëntere manier is om woningen te isoleren én vleermuizen te beschermen. Overigens weet ik dat hierover ook wordt nagedacht bij tenminste een deel van de diensten die ontheffingaanvragen beoordelen en verlenen. Mogelijk draagt de uitkomst van deze enquête eraan bij hierin resultaten te boeken.

Dankwoord

Janmartin Rahder en Sebastiaan Bakker gaven commentaar op de opzet van de enquête, waarvoor dank. Ook de 86 deelnemers aan de Vlen-dag die de enquête invulden bedank ik hierbij.

Summary

What are reasonable costs for the protection of bats?

In the Netherlands houses are made more climate friendly by isolating cavity walls. This may lead to killing bats and the destruction of their roosts, and thus to violations of the Nature protection law. Present regulations to prevent this are likely to lead to costs between € 2000 and € 6000. Are these costs reasonable? To get an impression whether people find this reasonable visitors of the Dutch bat conference in October '22 were asked how much they are willing to pay in order to take bats in consideration when their houses are being isolated. Of the 86 respondents 47% were willing to pay up to € 500 and 31% were willing to pay up to €2000. This indicates that the costs that at present are needed to uphold the legal protection of bats when houses are improved are unreasonably high. It also indicates that we should look for a more cost effective way to protect bats when houses are isolated.

Peter Twisk